HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה אי הכי יום ראשון נמי ראשון הא תקינו ליה רבנן בביתו התינח אחר תקנה קודם תקנה מאי איכא למימר אלא [א]ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין לא גזרו בהו רבנן הנך דליתנהו מן התורה בגבולין גזרו בהו רבנן אי הכי האידנא נמי [ב]אנן לא ידעינן בקיבועא דירחא אינהו דידעי בקיבועא דירחא לידחו אין הכי נמי א)(דתני) חדא ב)ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת ג)כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית ד)(ותניא) אידך ה)לבית הכנסת שמע מינה כאן בזמן שבית המקדש קיים כאן בזמן שאין בית המקדש קיים שמע מינה דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן דתניא ו) [1]ולקחתם שתהא לקיחה ביד כל אחד ואחד לכם משלכם להוציא את השאול ואת הגזול ביום ואפילו בשבת (א) ראשון אפי' בגבולין הראשון מלמד שאינו דוחה אלא יום טוב הראשון בלבד אמר מר ביום ואפילו בשבת מכדי טלטול בעלמא הוא איצטריך קרא למישרי טלטול אמר רבא לא נצרכא אלא למכשירי לולב ואליבא דהאי תנא דתניא ז) לולב וכל מכשיריו דוחין את השבת דברי ר' אליעזר מ"ט דר' אליעזר אמר קרא ביום ואפי' בשבת ורבנן האי ביום מאי עבדי ליה מיבעי ליה [ג]ביום ולא בלילה ור' אליעזר ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה מסיפא דקרא [1]ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ימים ולא לילות ורבנן אי מהתם הוה אמינא לילף ימים ימים מסוכה מה להלן ימים ואפי' לילות אף כאן נמי ימים ואפי' לילות וסוכה גופה מנלן ח)דת"ר [2]בסוכות תשבו שבעת ימים [ד]ימים ואפי' לילות אתה אומר ימים ואפי' לילות או אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים (ב) ונאמר בלולב ימים מה להלן ימים ולא לילות אף כאן ימים ולא לילות או כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר [3]במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפי' לילות נראה למי דומה דנין דבר שמצותו כל היום מדבר שמצותו כל היום ואל יוכיח דבר שמצותו שעה אחת או כלך לדרך זו דנין דבר שמצותו לדורות מדבר שמצותו לדורות ואל יוכיחו מלואים שאין נוהגין לדורות ת"ל

תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. הוא הדין דמצי למימר ויוציא מרשות היחיד לרשות הרבים אלא שברוב מקומות ועניים אמרינן יש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה דאורייתא ויש כאן איסור העברה ברה"ר או הגביהו על מנת ליטלו ולא להוציאו ונמלך להוציאו פטור משום הוצאה אם לא עמד לפוש בינתים כדאמרינן במסכת שבת (דף ה:): **הא תקינו ליה רבנן ליטלו בביתו.** כדקתני מתניתין התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו ומתוך שלא התרת לו אלא בביתו זכור הוא ולא אתי לאפוקי: **אלא ראשון.** דחשובה נטילתו דאפי' בגבולין חייב לא גזרו ביה רבנן לא בגבולין ולא במקדש אבל שאר הימים שאינו מן התורה אלא במקדש לא חשיבא נטילה דידהו וגזור ביה רבנן משום חומרא דשבת אף במקדש. ואם תאמר נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן התורה הא אותבינה ביבמות (דף צ:) ושנינן שב ואל תעשה שאני: **אי הכי.** משום דאיתיה בגבולין לא גזור ביה: **האידנא נמי.** לידחי בי"ט ראשון את השבת: **לא ידעינן בקביעא דירחא.** שמא אין י"ט עד למחר דהוה לן למעבד אלול מעובר: **אינהו.** בני א"י שעדיין מקדשין על (ג) הראיה: **לידחו.** להו אף בזמן הזה: **ותניא אידך.** מתניתין היא בסוף פירקין דלעיל (דף מא:): **ביום אפי' בשבת.** דמשמע כל דהו יום וקרא יתירא הוא דמצי למכתב בראשון: **ראשון אף בגבולין.** לאו מרבויא דריש אלא ולקחתם ביום ראשון ולא פירש מקדש משמע אפי' בגבולין: **הראשון.** ה"א מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דאמינא לך ואף בשבת: **אצטריך קרא למישרא טלטול.** דרבנן עדיין לא נאסר טלטול בעולם ובא הכתוב להתירו כאן: **למכשירי לולב.** בא הכתוב ללמדך שמכשירי לולב דוחין את השבת כלומר תיקוניה ואפילו לקוצצו מן המחובר ולאוגדו: **ונאמר להלן ימים.** בלולב מה להלן ימים ולא לילות כדכתיב ביום הראשון: **במלואים.** כדכתיב (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה וגו': סוכה מצותה כל היום ומלואים מצותם כל היום לישב בעזרה ושלא לצאת כדכתיב [שם] ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים ונאמר [שם] תשבו יומם ולילה שבעת ימים:

תשבו

ויעבירנו ארבע אמות ברה"ר. ה"ה דמצי למימר ויוציאנו מרה"י לרה"ר אלא שברוב מקומות ועניים אמרינן דיש לחוש להעברת ארבע אמות ואין לחוש להוצאה כגון אם היה מונח בכרמלית או בקרפף או בגינה דאין כאן איסור הוצאה מדאורייי' ויש כאן איסור העברה ברה"ר או אם הגביהו על מנת ליטלו ולא להוציא ונמלך עליו להוציאו פטור אם לא עמד לפוש בינתים כדאמרינן בפ"ק דשבת (דף ה:) כך פי' בקונט' וטעם זה לא יתכן דגבי העברה נמי אם מתחילה נטלו על מנת שלא להעבירו ארבע אמות אע"פ שהעבירו אחרי כן לא מיחייב אם לא עמד לפוש בינתים ⁰וטעם ראשון נראה אי נמי מרה"י לרה"ר אית להו היכרא וליכא למיגזר אבל ברה"ר זימנין דלאו אדעתיה ומעביר ארבע אמות ט):

הא תקינו רבנן ליטול בביתו. כדקתני מתניתין ומתוך שלא התרת לו אלא בביתו זכור הוא ולא אתי לאפוקי וכי תימא א"כ לתקנו נמי כל שבעה בביתו כשחל בשבת יודע הגמרא דמהני קצת הואיל דראשון דאורייתא: **לא ידעינן בקביעא דירחא.** לאו משום דלא ידעינן דהא אמרינן בריש ביצה (דף ד:) דהאידנא ידעינן אלא עבוד רבנן כאילו לא ידעינן משום גזרה דהתם דזימנין דגזרו גזרה ואתי לקלקולי ובפ' מקום שנהגו (פסחים דף נא: ושם) דאמ' ליה רב ספרא י)(לרבא) כגון אנא דידענא בקביעא דירחא בישוב לא עבידנא במדבר מאי לא כמו שפירש בקונט' שהיה בקי בסוד העיבור דמ"מ אסור כדפריש' אלא מפרש רבינו תם דהוה דייר היכא דמטו שלוחי תשרי וזימנין דאזיל בניסן היכא דמטו שלוחי ניסן ולא מטו שלוחי תשרי דגזרינן בההוא דוכתא ניסן אטו תשרי ועבדינן תרי יומי כדאמרינן בסוף פ"ק דראש השנה (דף כא:)כ): **אינהו דידעי בקביעא דירחא אין הכי נמי.** אין מסקנא זו קיימא דלקמן מסקינן כיון דלדידן לא דחי לדידהו נמי לא דחי ל)(וברייתא) דקתני מוליכין לולביהן לבית הכנסת מוקמינן בזמן שבית המקדש קיים ובגבולין וא"ת מאי שנא משופר דתנן פרק ד' דר"ה (דף כט: ושם) י"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה וי"ל דשאני לולב שאינו אלא טלטול בעלמא וכיון דאיסתרי במקדש לא החמירו במדינה אבל בתקיעת שופר איכא מעשה חכמה ואחמור בה טפי ומיהו קשה דלאחר חורבן הקילו בשופר טפי מבלולב דתנן בר"ה (שם) משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי שיהיו תוקעין בכ"מ שיש בו ב"ד ולולב לא איסתרי כלל כדמסקי' לקמן וי"ל דשופר שהוא לעלות זכרונם של ישראל לאביהם שבשמים לא רצו לבטל לגמרי וכיון דבחד ב"ד תקנו תקנו בכל מקום שיש בו ב"ד אע"פ שבזמן הבית לא היה אלא במקדש דוקא ועוד דבדין הוא דלולב יהא דוחה בגבולין יותר משופר דבר"ה דלא ידיע קביעות החודש אלא בירושלים אבל י"ט ראשון דלולב היה ידוע אף בגבולין: **הראשון מלמד שאינו דוחה אלא י"ט ראשון.** מייתורא דה"א קא דריש דה"א מיעוטא הוא כלומר בראשון לחודיה הוא דבו ביום ובפ' גיד הנשה (חולין ד' צא.) דרש הירך המיומנת שבירך למעוטי שמאל וכן העולה עולה ראשונה (פסחים ד' נט:) וזימנין דאתיא ה"א לרבות כדאמרינן לעיל בסוף פרק הישן (ד' כח:) גבי תוספת עינוי דיום הכפורים האזרח לרבות את הנשים וגבי סוכה האזרח לרבות את הגרים כל אחד לפי ענינו: **וסוכה גופה מנלן.** דאי משום תשבו כעין תדורו מה דירה בין ביום בין בלילה דמהאי טעמא הוה מרבינן מ) נשים מה דירה איש ואשתו אי לאו משום הלכתא שאני הכא דמעטיה קרא בהדיא לילות דשבעת ימים משמע ימים ולא לילות דשבעת ימים מיהו למאי דקאמרינן נראה למי דומה קשה:

תשבו

עין משפט נר מצוה

ד א מיי' פ"ז מהלכות לולב הלכה יד:

ה ב מיי' שם הל' יז:

ו ג מיי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע א"ח סי' תרנב סעיף א:

ז ד מיי' פ"ו מהלכות סוכה [הלכה ה] והלכה ו סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרלט סעיף א:

רבינו חננאל

ויעבירנו ד' אמות ברשות הרבים. והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דמגילה. **ואקשינן** אי הכי ניגזור אפי' יום טוב ראשון, ושנינן יום טוב ראשון דאיתיה מן התורה בגבולין, לא גזרו רבנן בביתו, אבל שאר הימים דליתנהו מן התורה בגבולין, גזרו רבנן ליטלו בביתו. **ואקשינן** אי הכי דאיתיה מן התורה בגבולין, האידנא נידחי ליטלנו בביתו. ודחינן לא ידעינן בקביעא דירחא, ומספיקא לא דחינן שבת. בית הוועד דידעי בקביעא דירחא לידחו. **ושנינן** אין לדידהו דידעי בקביעא דירחא האידנא נמי דחי, מדתנן בפרק לולב הגזול יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, ובפירקין תנן כל העם מוליכין לולביהן להר הבית, ש"מ בזמן שבית המקדש קיים היו מוליכין לולביהן להר הבית, אחר שחרב בית המקדש היו מוליכין לולביהן לבית הכנסת. **ונדחת** האי סברא, דהא מקשינן לקמן, ושנינן לא אידי ואידי בזמן שבית המקדש קיים ולא קשיא, במקדש בהר הבית ובגבולין ובשאר המדינות בכנסת, ותרוייהו בזמן שבית המקדש קיים. **יום ראשון** דאיתיה מן התורה בגבולין מנא לן. דתניא ולקחתם כל אחד ואחד. לכם משלכם, להוציא השאול והגזול. ביום ואפי' בשבת, לאיתויי מכשירי לולב ואליבא דר' אליעזר. ביום למעוטי לילות אליבא דרבנן, אבל לולב לא איצטריך קרא למישרי טלטול. ראשון ואפילו בגבולין. הראשון שאינו דוחה אלא אותו יום הראשון בלבד. **סוכה** שנוהגת בלילות כבימים מנא לן,

מסורת הש"ס

א) [צ"ל דתנן], ב) [לעיל מג:], ג) [לקמן מד.], ד) [צ"ל ותנן], ה) [לעיל מא:], ו) [שם], ז) שבת קלא:, ח) ג"ז שם, ט) [ועי' תוס' ר"ה כט: ד"ה שמא ותוס' מגילה ד: ד"ה ויעבירנה ותוס' ביצה יח. ד"ה שמא], י) צ"ל לרבי אבא, כ) [ועי' תוס' פסחים נא: ד"ה כגון], ל) [צ"ל ומשנה], מ) [לעיל כח:],

תורה אור השלם

1. וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבֹת וְעַרְבֵי נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: ויקרא כג מ

2. בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: ויקרא כג מב

3. וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וָלַיְלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מִשְׁמֶרֶת יְיָ וְלֹא תָמוּתוּ כִּי כֵן צֻוֵּיתִי: ויקרא ח לה

הגהות הב"ח

(א) גמ' ראשון אפילו בגבולים הראשון. נ"ב ובפסחים דף ה מוקי זה ללימוד אחר: (ב) שם אתה אומר ימים ואפילו לילות או אינו אלא ימים ולא לילות ודין הוא נאמר כאן ימים ונאמר במלואים ימים מה להלן ימים ואפילו לילות אף כאן ימים ואפילו לילות או כלך לדרך זו נאמר כאן ימים ונאמר להלן ימים מה להלן ימים ולא לילות אף כאן ימים ולא לילות נראה למי דומה דנין דבר כצ"ל: (ג) רש"י ד"ה אינהו וכו' על פי הראיה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ויעבירנו וכו' וטעם ראשון נראה. עיין עירובין דף לג ע"ב תוס' ד"ה הכא באילן:

מוסף רש"י

אמר קרא ביום ואפילו בשבת. מדלא כתיב בראשון, לדרשה אתא בכל יום שהוא ראשון לחג (שבת קלא:).